

„EDINOST“

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanih ob **torkih, četrčkih in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 8. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . . . 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— „ „ „ 4.50 za pol leta . . . 6.— „ „ „ 9.— za ves leto . . . 12.— „ „ „ 15.—

Naročnino je plačevati naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 avč., izven Trsta po 4 avč.

EDINOST

Oglasi se račune po tarifu v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema *upravnništvo* ulica Molino piccolo hšt. 3, II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odprte reklame cije se preste poštnino.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„Edinost je moč!“

Deželni zbor istrski.

VII. seja, dne 24. januarja 1896.

Neljubo nam je bilo, da smo morali pretrgati poročanje o razpravah v deželnem zboru poreškem. Toda kopicili so se razni dogodki in žnjimi tudi razno gradivo, tako, da smo morali zanemarjati na jedno ali drugo stran. Sedaj hočemo popolniti zamujeno gledé na imenovani deželni zbor, vsaj v toliko, v kolikor so bile razprave posebno zanimive za naše ljudstvo, to je: sporočiti obširneje vsaj o onih sejah, katerih so se udeležili tudi naši poslanci.

Začnimo torej tam, kjer smo bili pretrgali poročevanje: s sedmo sejo.

Po prečitaniu zapisnika zadnje seje oglašil se je poslanec dr. Laginja: Visoka zbornica! Interpelacija, predložena v tej visoki zbornici ni nič drugega, kakor napisano vprašanje pojedinih členov, ali do predsednika, ali do deželnega odbora, ali do odseka, ali do zastopnika vlade. Deželni zbori in drugi taki, ne samo zakonodavni, ampak tudi administrativni zbori ne bodo nikdar odgovarjali svoji svrhi ter vršili svojo nalogo, ako v istih ni izvedeno načelo ustmenosti in neposrednosti. Vi ste, gospôda od večine in slavno predsedništvo, samo en korak še od tega, da nam poročete: mi v a m n e d o p u š č a m o g o v o r i t i. Kajti, ako ne dovoljujete, da bi koji poslanec prečital ono, kar mu je svobodno reči, potem je to tako omejevanje svohode poslanca, ki se ne protivi samo temeljnemu zakonom razpravljanja v deželnem zboru, ampak žali tudi pojmu svobode. Mi nismo nikdar prigovarjali temu, da se interpelacija, sestavljena v hrvatskem ali slovenskem jeziku, ko se je prečitala v tem jeziku, prečita tudi v italijanskem jeziku, oni gospôdi večine, ki trde, da ne znajo hrvatski. — Mi nimamo nič proti temu in to je najbolji dokaz, da želimo mi, da z izvedenjem ravnopravnosti jezika v tem deželnem zboru prenehajo ti razpori. Gospod predsednik, vi ne kršite samo pravilnika te visoke zbornice, ampak tudi spodobnost, ker

ni zagotovljeno, da nam je oni prevod naših interpelacij, ki jo sestavljen brez sodelovanja bodisi slavnega predsedništva, bodisi poslanca, čigar je interpelacija, smatrati pravim vernim prevodom. Zato mi še enkrat svečano protestujemo proti takemu postopanju v ime človečnosti in dostojanstva našega naroda in v ime istega pravilnika te visoke zbornice, kojega bi se morala v prvi vrsti držati gospod predsednik in večina. (Manjšina: Živio!)

Na to je prečital tajnik Vareton samo v italijanskem jeziku interpelacijo poslanca Kompareta radi uravnave potoka Reke. (To interpelacijo smo že priobčili v našem listu.)

Po dovršenem čitanju se je oglašil posl. Kompare: Visoka zbornica! Jaz sem predložil svojo interpelacijo v slovenskem jeziku. Prečitana interpelacija ni original in zato protestujem proti temu, kar se ne čita v originalu.

Zatem se je prečitala zopet le v italijanskem prevodu interpelacija posl. dra. D. Trinajstića radi ustanovitve ljudske šole v vasi Zabrežani pri Pazinu. V interpelaciji je navedeno, da bi v tem okrožju znašalo število otrok za petlet povprečno 125%. V svoji seji dne 24. julija 1890. je okrajni šolski svet sklenil soglasno, da je v Zabrežanih zasnovati ljudsko šolo in od tedaj jo preteklo že 6 let, toda to šolsko okrožje ni moglo dobiti potrjenja od strani deželnega šolskega sveta. Vzrok pa je, da se je deželni odbor izrekel proti ustanovitvi šole!! (Kaj praviš k temu, a „Triesterica“?! Ali se tako varujejo kulturni interesi, ki so tudi življenski interesi?! Op. ured.) Interpelantje povprašujejo torej slavno deželno vlado, oziroma deželni šolski svet, ali hoče potrditi šolsko okrožje Zabrežani, odobreno soglasno v okrajnem šolskem svetu pazinskem že dne 24. julija 1890?!

Ker poslanec Vareton ni dobro čital imen s hrvatskim pravopisom, nastal je smeh v zbornici in na galeriji.

Na to se je dvignil poslanec dr. Dinko Trinajstić, da izjavi: Visoka zbornica! Kon-

namreč, da Milka poleg svoje lepote ni tudi primerno petična.

Lep najnikov večer je bil, ko je stopala ob njegovih roki prav tako, kakor nekoč po ledenem tlaku, mimo menjalnice, kjer so bile razstavljene različne srečke. Z vsemi mogočimi oznanili je menjalec vabil občinstvo, da jih pride kupovat.

„Ali si hočeva tudi midva kupiti srečko, Milka?“

„Kako misliš to?“

„Zares mislim. Midva bi bila najsrečnejša človeka na svetu, ko bi dobila vrhu sedanje sreče in vrhu one, ki naju še čaka, ko bova združena, recimo še kakih trideset ali petdesat tisoč.“

„Lažje bi nama bilo, to vem. Sicer pa dvomim, da bi denar zvečal najino srečo. Če misliš tako —“

„Ne, ne Milka! Nisem te hotel žaliti.“

„Prazna pena, verjemi! Kdo se bo hital za dozdevno ugodnostjo, ki je popolnoma negotova. In če je že na tem, moja mama hrani srečko rajnega očeta, ki nama lahko prinese tudi petindvajset tisoč. Doslej ni zadela še ničesar, morda prinese nama bogastvo.“

V menjalnici se je ponosno šetala domača hči. Bližala se ji je že osemindvajseta jesen živ-

statovati je tudi meni, da smo jaz in tovariš predložili interpelacijo v hrvatskem jeziku, in v tem jeziku bi se bila morala čitati ali meni dati, da jo prečitam. Tej naši zahtevi noče se zadovoljiti. Ta brezobzirnost nasproti nam ter naglašanje italijanskega kakor razpravnega jezika, žali ne samo nas, ampak tudi visoko vlado, koja je poklicana, da varuje temeljni zakon o ravnopravnosti jezika in naroda, a žali tudi presvetlo krono, kajti s tem se izvaja ono določilo, razveljavljeno najvišjo resolucijo in pokrito s krpico v §. 13 deželnozborskega pravilnika. (Glej vest v današnjem zjutranjem izdanju pod zaglavjem: „Pravilnik deželnega zbora istrskega.“ Op. ured.) Mi z naše strani protestujemo proti takemu postopanju, a visoka vlada naj čuva svoj in presvetle krone ugled, kakor najbolje zna in hoče!

Predsednik kliče: Basta! Basta!

Na to je posl. Buba prečital poročilo o obračunu deželnega zaklada za leto 1893. Za besedo se je oglašil posl. Cosulich: Visoka zbornica! Vsakomur, komur niso znane abnormalne okolnosti v tem kraju, mora se zdeti čudno, da nam predlagajo hkratu dva obračuna še le po preteku tretjega leta, mesto bi bili to zaključni računi. Toda mi smo že vajeni še hujšemu, tako, da tudi to dejstvo ne vzbuja pri nas nikake posebne razburjenosti. Kaj vse se ne počenja proti našemu hrvatskemu in slovenskemu ljudstvu v tej pokrajini?! Mirne duše trdimo lahko, da smo mi Hrvatje in Slovenci postavljene izven zakona ter da za nas ne velja več noben zakon na svetu, a vendar natvezajo gospôda od večine — to pa le zato, da se nam rogajo — da smo ljubčeki vlade, in imajo pogum, da pripisujejo sebi ulogo jagujeta, a nas predstavljajo kakor gorske volkove ter da uverjajo, da vse, kar oni store, je storjeno le v njih samoobrambo. In vendar kažejo dejstva ravno nasprotno. Dasi hrvatsko in slovensko prebivalstvo Istre sestavlja nad tri petine vsega prebivalstva, vendar nočejo privoliti našemu jeziku pristojnega mu mesta v razpravah

ljenja, in več kot toliko častnikov je že odbila. Slednjič je nastala v vojaških krogih govornica, da se menjalčeva Elvira sploh ne upa možiti, ker ni popolnoma zdrava.

„Glej, Milka! Ta-le ne potrebuje srečke, ker ima denarja dovolj in snubačev.“

Deklica ni rekla ničesar, marveč molčé stopala poleg njega domov.

Potem je pripovedovala materi o nocojšnjem pogovoru z Vilkom, toda brez vsakoršne opombe o tem, kako je tedaj mislila sama.

„Kaže, da bo dober gospodar ta gospod Zalesnik.“

„Jaz tudi upam“, je odvrnila Milka in mislila o svoji prihodnji sreči, ki bi mogla biti lepa in cvetoča tudi brez tisočakov.

Drugače se je zgodilo Vilku.

Legel je na posteljo in premišljal lastno prošlost.

Rojen v preprosti gorenjski hiši je z muko in oskodenjem napredoval na gimnaziju. V sedmi šoli sta mu umrla oče in mati, zapustivša razpalo kočjo in zadolženo zemljišče — premnogim dolžnikom. Kam sedaj? — Naprej! Da, ker nazaj ni bilo mogoče. Vilko je dovršil sicer šolsko leto, a tako, da ga šola ni kar nič več veselila. (Dalje pride).

PODLISTEK.

Zaradi imetja.

Novela. Spisal Dobrávec.
(Dalje).

II.

Po tem sestanku so imeli pri Kalčevih najmanj v vsakem tednu jedenkrat, prav gotovo pa v nedeljah in praznikih, gosta. Vilko Zalesnik je namreč nekaj čutil v svojem srcu, in to je povedal Milki. Deklica je tihoma priznala sama sebi, da je bilo takšno tisto čutstvo, ki je bilo pravi vzrok njene sramežljivosti, ko je bila v njegovi družbi. Ko sta to skrivnost povedala tudi materi, ne bi mogli te zadeve več imenovati skrivnost, ker je bila znana že trem; poleg tega so pa trdili sosedje, še bolj seveda sosedje, da od tistega dne, ko je prestopil Vilko prag pri Kalčevih, ni niti na pol več tako zanimiv kot prej. To ni mladeniča prav nič bolelo. Saj tudi prej ni nikoli silil v žensko družbo, a to vemo, da dobra partija — kakor so ga poslej imenovali ženitve-željne device, je lahko marsikdo tudi brez posebnih družabniških lastnosti.

Vilko je bil srečen; le včasih mu ni ugajala samo jedna senčna stran njegove zaročenke — to

in zapisnikih te visoke zbornice ter v uradih te pokrajine. Dasi ne obstoji zakon, koji bi določal, da italijanski jezik bodi razpravni jezik te visoke zbornice, vendar ga predsednik proglašča za takega, ter se ne plaši zametati vsaki naš predlog iz jedino tega razloga, ker je sestavljen v hrvatskem ali slovenskem jeziku. Ali gospôda, nikar ne mislite, da na. kedaj uklonete, da bi vam govorili italijanski. To bi bilo za nas samoubojstvo in po vsem tem, ko smo že tolikokrat poskušali ponuditi vam roko, popustivši v marsičem, ne nadejajte se, da vam na ljubo odstopimo še od ono malo pravic, kar smo jih še obdržali. (Dalje prih.)

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 15. februvarja. 1896.

Deželni zbori. Včeraj sta se zaključila deželna zborna nižjeavstrijski in češki. Med najnovejšimi vestmi današnjega zjutranjega izdanja smo že povedali, da je adresna komisija deželnega zbora češkega odbila načrt adrese na krono, kakor so jo nasvetovali Mladočehi. Nemci so seveda načelno nasprotni vsaki izjavi, v kateri bi se naglašalo državno pravo češko. Veleposestniki so sicer tudi pripadniki državnega prava, ali glasovali so z Nemci, bodisi, da jim načrt adrese ni ugajal, ali pa ne smatrajo sedanji trenotek pripravnim za predložnje take adrese kroni. Mladočehi so si prizadevali sicer, da bi se deželni zbor ne zaključil, ampak samo odgodil, da bi se potem v prihodnjem zasedanju mogla nadaljevati razprava o adresi na krono. Toda niso uspeli se svojim prizadevanjem.

Škandali na Ogorskem. Gospod Banffy so dobili malo plusko v poslanski zbornici ogerski, in sicer v razpravi o škandalu ravnatelja galerije slik, Pulszkyja. Kakor znano, je predlagal opozicijski grof Apponyi, naj se izvoli parlamentarna komisija, koji bode preiskovati to afero. Velmožni g. Banffy pa ima nek poseben strah pred preiskovalnimi komisijami in upiral se je predlogu grofa Apponyi-a kakor je vedel in znal. Včeraj so glasovali o tem predlogu. Zbornica je sicer upoštevala najbrže opravičeno bojazen g. Banffyja pred parlamentarnimi komisijami, kajti zavigla je predlog Apponyijev; toda večina je bila tako majhna (174 proti 150 glasom), da je bil g. ministerski predsednik ogerski prav blizu poraza. Taka glasovanja so slična kakor jajce jajcu — moralnim pluskam.

Dogodki v Bolgarski. Včeraj torej se je izvršil v katedrali v Sredcu znameniti obred: maziljenje princa Borisa. Božjo službo je daroval bolgarski eksarh v prisotnosti generala ruskega Goleniščeva kakor botra (v imenu carjevem), obeh zastopnikov sultana, posebnih odposlancev iz Francoske, Grške in Srbije. Med potjo od knežje palače do cerkve je ljudstvo prirejalo ovacije malemu princu. Po cerkveni slavnosti bilo je slovesno ogledovanje vojaštva. Potem so se ministri podali h knezu, da ga zahvalijo. Iz vseh krajev Bolgarske došlo je brzojavnih čestitk. Tujece je seveda vse polno v Sredcu: cenijo jih na kakih 20.000. Vse mesto je odičeno praznično, na palačah ruskega in turškega zastopništva vihrti slavnostni zastavi. Občno pozornost vzbujajo Makedonci se svojo rudečo zastavo, na koji visi črn trak — menda v znamenje žalosti, ker niso še osvobojeni iz turškega jarma. Poročilo korespondenčne pisarne pravi, da se je navdušenje množice izražalo v klicih: „Živel knez!“

Italija v Afriki. Včeraj iz Rima došla poročila pravijo, da ima Baratieri, vstevši poslednje njemu v pomoč poslani čete, sedaj na razpoložnje 22.000 pušk in 62 topov. Ko pridejo v Eritrejo še drugi, Baratieriju v pomoč namenjeni vojaki, imel bode isti po zatrdilu lista „L' Esercito“ na razpoložnje 37 batalijonov italijanskih pešcev, 10 batalijonov domače pehote (črnecev) in kakih 80 topov. Isti list pravi, ako potem Baratieri kakor se sedaj pripravljča že tri cele mesece še ne napade sovražnika, naj ga le vlada pozove domov.

Poslanci skrajne leve in poslanci konstitucionalne opozicije snidejo se v Rimu še pred otvorenjem državnega zbora, da se se bodo posvetovali o soglasnem postopanju nasproti vladi. Bržkone se snidejo tudi poslanci sedanje parlamentarne ve-

čine, da slišijo navodila ministrov, da se bodo mogli potem v zbornici — pokorno ravnati po istih.

Neki minister je baje šaljivo rekel raznim poslancem, da dne 5. marca predloži ministerstvo parlamentu bržkone že dogotovljeno mirovno pogodbo (?). Ako pa se to ne bi zgodilo, potem bode Crispi, kakor navadno v takih slučajih, zopet močno „prehlajen“.

Velika razburjenost je po Italiji, ker je Baratierieri uvel nekako policijsko nadzorstvo nad pismi, prihajajočimi vojakom v Eritrejo in onimi, koje vojaki odpošiljajo. Vsa pisma namreč odpira posredna komisija in ako najde koji „sumljiv“ stavek, postopa proti dotičnemu po pravilniku! Izvestno torej ne bode slišati nikakoršne pritožbe iz Eritreje od strani italijanskih vojakov.

Različne vesti.

Osebna vest. Ces. kr. namestnik vitez Rinaldini odpeljal se je sinoč z brzovlakom na Dunaj.

Poreški škof msgr. Flapp pride v Trst? Ne čudimo se več, da je židovsko trobilo „Il Piccolo“ vselej prvo poučeno o dogodkih v katoliški cerkvi, v kolikor se dostaje tržaško-koperske in poreško-puljske škofije. Kolikokrat že smo obžalovanjem zabeležili, da v tržaški katoliški cerkvi hočejo imeti prvo besedo — Židje. In tako, po tržaškem sedanjem zistemu je zopet židovski „Il Piccolo“, ki v današnji številki zatrjuje, da brez dvombe pride kakor škof v Trst msgr. Giovanni Battista Flapp, dosedanji škof Poreški. Kaj je msgr. Flapp v političkem pogledu, o tem je soditi jako lahko, ako vpoštevammo jednostavno dejstvo, da tržaški „liberalci“ ne morejo prehaliti tega prelata zastran njega „pristnih“, „narodnih“ čutil. Isti „Il Piccolo“ pa nam je tudi povedal, kdo bržkone pride na mesto msgr. Flappa v Poreč: sedanji infulirani proš goriškega stolnega kapitlja in deželni poslanec goriški za furlaske vstočne občine, msgr. Andrej Jordan. S tem prelatom pa „Il Piccolo“ ni nič kaj zadovoljen, (Mi pa tudi ne! Ured), kajti msgr. Jordan je kot državni poslanec vstopil v „klub Slovencev“, namesto da bi bil vstopil v Ceroninijev klub!

Važna brzojavka. Iz Sredca smo prijeli sinoči po zaključku lista nastopno brzojavko: „Po mestu velikansko navdušenje, veselje je neopisno. A to ne samo radi epohalnih dogodkov, ampak vsled dejstva, da je z drugimi diplomati, državniki in odličnjaki, ki so prihiteli tu sem na velike slavnosti povodom prestopa princa Borisa k pravoslavni veri, došla tudi velika „Slovenska glasba“. Ista je dospela do Varne na svetovno-znanem parniku „Slovenski brod“. Sinoči je koncertovala tu, takoj po koncertu odpeljala se je z ekspresnim vlakom v Trst, kjer hoče prisostvovati velikim maskaradi „Tržaškega Sokola“. Družba ima med svojimi umetniki tudi krasno četorico sledečih črnogorskih umetnic: Drago Gregorovič, Maro Veselovič, Slavo Godinovič ter Milico Ljubkovič. Poleg teh umetnic ima družba v svoji sredi imenitnih glasbenikov vseh slovenskih narodov. Med temi so n. pr. sledeči: Ivo Danelov, Miro Cirilov, Jan Flegović Juro Bogatsky, Miloš Ivanov, Stjepo Pivoposky, Kazo Alumović, Dalibor Velesilan, Jaro Svetovavil, Slajo Lenović in drugi. Dohod v Trst ob 11½ uri na državnem kolodvoru. Z ozirom na iskreno sožalje, ki je goji ta družba do raznih slavnih junakov radi velikanskega pomola na bojnem polju afričanskem, ne bode slavnega vsprejema“.

V popolnjenje tega večerajšnjega poročila nam brzojavljajo danes iz Sredca, da je koncert „Slovenske glasbe“ vspjel toli velikanski, da je obudil ne le navdušenje, ampak vseobče strmenje. Odprtih ust in na daleč raztegnjenih ušes srkala je strmeča množica va-se divno-mile zvoke, ki jih izvabljajo ti umetniki iz svojih instrumentov. Pri odhodu iz Sredca bil je na kolodvoru navzoč tudi mali princ Boris, ki je še posebno naprosil načelnika glasbe, naj prav lepo pozdravi vse Tržačane in naj jim pove na Sokolovi maskaradi, da je — on, Boris, namreč — sedaj prav dobre volje, ker so mu spretni mizarji nekoliko utrdili preveč zibajoči se prestol.

To bode letos zanimiva ta Sokolova maskarada: poleg plesa, šal, vratolomme telovadbe, po-

slušali bodemo tudi prve slovenske umetnike. Vrh tega pa dobimo vsi mi, koje je doletela žalostna usoda, da moramo prepevati tisto grdo in odurno pesem, kateri pravijo ljudje politika — da, tudi mi dobimo svoj delež na jutrnji Sokolovi maskaradi: izvirnih, najnovejših, tako rekoč še gorkih poročil o dogodkih na balkanskem in slovenskem polnotoku! Zato pa pojdemo letos na Sokolovo maskarado, in tudi če bi padale same gnojne vile iz oblakov.

Ravnokar doznajemo, da sti se napovedali dve odlični Rusinji in pa neki drugi imenitni glasoviti gost, sicer dober znanec in spremljevalec nas Slovanov, ki pa praktično ni še mogel uveljaviti med nami svojih pravičnih načel. Kdor hoče vedeti, kdo je ta imenitni gost, pa naj pride na maskarado „Trž. Sokola“.

Vstopnina k veliki maskaradi „Tržaškega Sokola“. Opozarjamo slavno občinstvo vnovič, da ustoppnina k veliki maskaradi iznaša 1 gl. odnosno 50 nč., a poleg tega bodo morali vsi nemaskovani plačati globo 30 novčičev.

Južni železnici v album. Pišejo nam: Ker imamo tako ugodno vreme, sem se podal nekega dne tekočega tedna na narodni Prosek, da se osebno prepričam, kako se tam proslavljata Baratieri in Cavatieri. A pri tem svojem izletu sem imel šentano smolo. Naletel sem namreč na dva rodoljuba, katera sta me poučila, da je pust in da v ti dobi ni čas za proslavljanje italijanskih junakov. Povabila sta me torej in hajd z njima v neko krčmo, v kateri se je bila priredila mala veselica. Med plesom in petjem pokazala se je tudi kaka jako ukusna maska ali pustna šema, in ura je tekla za uro in popolnoma sem bil pozabil na odhod. Po ti zanimivi zabavi in v pozni noči me seveda znanci niso pustili v Trst in prenočiti sem moral na Miramarsko postajo, da se popeljem ob 7. uri proti domu. Čuvaj-načelnik te postaje mi je znan, a nisem ga našel; bil pa je tam neki drugi toliko strašen človek, da sem skoraj zbežal; in da ste ga videli Vi, g. urednik, bi bili bežali z mano i Vi. Nepovoljno mi je prišlo v mojo šumečo glavo, da li je morda to iskani Baratieri, a na moje dotično prašanje mi je odgovoril, da je čuvaj in da prodaja vozne listke. Imel je kučmo, prav tako, kakor pust v Bleiveisovi pratiki; rjav, zašivan kožub, izpod katerega je bilo videti hlače, ki so bile nekdam modre, a so sedaj brezbarvne od obilnega pranja. Primaruha, sem vskliknil nehoté: Kaj tudi južna železnica maskira v pustni dobi svoje služabnike? Žalostno se mi je nasmehnil, pripoznavši, da se sramuje i on, da si pa ne more kupiti kaj boljšega, ker ima ženo in več otrok in ne zasluži na dan niti jednega celega goldinarja, obleke pa mu železnica ne dače, le kučmo in kožuh mu posoja za zimo. Škoda, da ga nisem prašal, da-li nastopi v isti obleki tudi takrat, kadar prihajajo v Miramar ces. kralj. Visokosti. Vidite torej, gosp. urednik, kako smolo sem imel. Vso noč nisem mogel najti zaželjenega Baratierija, po glavi se mi pa še danes vrti tisti služabnik južne železnice v posojeni kučmi in v posojenem kožuhu ter v hlačah, ki so — bile nekdam modre. Šmentani predpust ti!

Nekdo.

Nov način reševanja prošenj v Istri. Iz Hrvatske nam pišejo: V popolnjenje dopisa v Vašem cenjenem listu v št. 13. od 30. januarja, tičočega se podeljenja Frasovega štipendija, prosim slavno uredništvo, da bi blagovolilo natisniti še te-le vrstice:

Oni mladenič-sivomak, učeči se v Senju, usodil se je dne 24. novembra 1895. za slučaj, da ne dobi gori omenjenega zaprosenega štipendija — in res ga ni dobil, iz vzroka, raztolmačenega že v omenjeni številki „Edinosti“ —, naprositi prečastni ordinarijat poreško-puljski za podeljenje istega dni razpisanega štipendija iz zaklada blagopokojnega škofa Dobrile. Tudi ta štipendij je ustanovljen za dijake hrvatske narodnosti v škofiji poreško-puljski, učeče se na kateremkoli gimnaziji našega cesartva, kjer se predava tudi hrvatsko.

Na dan 27. minolega meseca, to je januarja 1896., vrnena je bila dijaku prošnja, seveda istotako brez vspeha. Tudi ta štipendij je podeljen, kakor oni prvi, v Koper, v konviktu. To je tisti zavod, o katerem je bilo čitati svojedobno — ako

se ne motim v „Naši Slogi“ — da je po njega zidih napisano: „M . . . ai Croati, ščiavi . . . itd.“ Ubogi Dobrila, ubogi Fraso!

No, do tu bi bilo vse po stari „lepi“ navadi. A kar je čudnega na vrnitvi te zadnje prošnje, je to: da je bila povrnjena brez nikakega odloka na njej, da torej pravo za pravo ne vemo, da-li je bila odbita ali uslišana. Ne vemo torej, zakaj je bila odbita in zakaj ni bila uslišana Popolnoma in bianco, kakor je bila poslana tja . . . virginem castam exhibera.

Mnogo mi je let. Videl sem prošnje, uslišanih in odbitih. Ali na vsaki bilo je zunaj kaj napisanega, kakor je bilo tudi na prvi prošnji za podeljenje Frasovega štipendija. Ali na tej poslednji prošnji — nič! Kakor da bi bilo koga strah ali sram, umazati si prste s tem, da bi napisal na prošnjo obično rešenje.

Slavno uredništvo! Vredno se mi je zdelo, priobčiti Vam tudi to, da boste vedeli, kako imenitno, znamenito in nenavadno, ali kakor rečeno gori v naslovu, na nov način se rešujejo prošnje dolgi v Vaši Istri . . . namreč: brez vsakega rešenja ali odloka!

Brižni Hrvatje in Slovenci istrski! Tako se mi vidi, da se tako postopa tudi se slovanskimi interpelacijami v deželnem zboru v Poreču. In da bi se bila od tam prenesla ta praksa tudi — — — — — nekam drugam ?!

Ko pojdem zopet v Istro, in to bodem moral čim preje, in ako doznam o sličnih stvareh, ali pa tudi drugačnih, toda zanimivih za tužni naš tammošnji nared, poročati Vam hočem resnično. Z Bogom!

○
S Proseka nam pišejo: V dopisu, prijaviteljem v 19. številki cenjenega lista „Edinost“ pohvaljeno je pevsko društvo „Hajdrih“ povodom zadnje veselice. — Zbor mladih pevcev se sme res ponasati na točenem vršenju svoje častne in za društvo toli važne naloge. Vsa čast mlademu pevovodju, kakor tudi požrtvovalnosti skupnega zbora. Posebno veselje navdaja nas, ki vidimo, kako se naša mladina navdušuje za narodno stvar. Da bi se le tudi starije hoteli učiti od njih! Kako se ti mladi pevci navdušujejo za narodno petje, pokazali so že ob prejšnjih nastopih, pokazali so posebno sedaj pri zadnji veselici sijajen vseh svojega truda in požrtvovalnosti, za kar so tudi želi burno pohvalo. Društvo se je vzlic strastnim napadom sovražnih mu odpadnikov vspelo na vrhunec svoje nekdanje pevske slave, na kar sme ponosno biti in po vsej pravici pristojna mu ime slavnega skladatelja. Ne smemo pa pozabiti, da med to mladino delujeta dva veterana med pevci: naš čestiti in osiveli g. J. Furlan in naš vrli tenorist-solist g. M. Kalin. Ta dva moža sta bila med ustanovitelj društva „Hajdrih“ in delujeta še danes zvesto in vztrajno v prosep istega. Zaslužili so naši pevci, da jih obiščejo domači in zunanji rodoljubi. In res nas je počastilo domače in zunanje občinstvo v toli lepem številu, kakor malokedaj poprej. Prišli so rodoljubi iz okolice in bližnjega krasa; prišla je v lepem številu tudi tržaška inteligenca, čeravno je imela ta dan posla na treh narodnih slavnostih zunaj mesta. Vsem skupaj kličemo: Slava jim! — Baratierijeva garda pa naj si zakrije svoj obraz, kajti poleg vseh svojih spletak doživela je sijajen poraz. Nočemo jih psovati, čeravno bi zaslužili, da jih pahremo iz svoje srede; pač pa jih pomilujemo, da jih je tako daleč privedla zaslepijenost in slabost in to vse iz sebičnih niševnih vzrokov. No, pa morda pridejo do spoznanja kakor že marsikateri njih prednik. Obft.

Pevsko društvo „Zora“ pri Sv. Ivanu vabi na plesni venček, kateri bode v nedeljo dne 16. februarja 1896. v prostorih bralnega društva pri sv. Ivanu. Začetek točno ob 7. uri zvečer in traja do 4. zjutraj. Vstopnina: za gospode 30 nvč., za gospice 20 nvč. — Isto društvo vabi na maskarado, katera bode zadnji dan pusta, t. j. dne 18. febr. 1896. v istih prostorih. Začetek ob 8. uri zvečer, konec ob 2. zjutraj. Ustopnina za osebo 30 nvč. K obilni udeležbi uljudno vabi

ODBOR.

Plesni odsek „Delalskega podp. društva“ vabi na plesni venček, kateri bode na pustni torek t. j. dne 18. februarja 1896. v Mallyjevi dvorani, ulica Torrente št. 16, I. nadstr. Začetek točno ob 7. in pol uri zvečer. Vstopnina za gospode 40 nvč., za gospodične 30 nvč. Ustop je dovoljen

tudi maskam, ako se dotične pokorijo odsekovi naredbi. — K obilni udeležbi uljudno vabi

Plesni odsek „Del. podp. društva“.

Veselica pevskega društva „Velesila“ v Škednju, vršivša se minolo nedeljo, vspela je toli sijajno, kakor malokatera do sedaj. Občinstva se je zbralo toliko, da je komaj našlo prostora. Dvorana v gostilni „Panorama“ je že lepa sama na sebi, a oder je bil odičen v narodnih barvah. Pevske točke so se izvajale častno, kakor je to že navada pri tem starem in dičnem pevskem društvu. Zlasti je ugajal občinstvu „Venček“. Četerospsev se je proizvel izborno, posebno sta se odlikovala basist in bariton. A ta veselica je bila znamenita zlasti zato, ker je to pot prvič nastopil mešani tamburaški zbor škedenjski. Kar srce je človeku igralo od veselja, ko je videl na odru zala dekleta v narodni noši in s tamburico v roki. Igrali so pa toli precizno, da je bilo to skoro neverjetno za prvi nastop. Večino komadov morali so seveda ponavljati.

Igra in kuplet dosegla sta v polni meri svoj namen: občinstvo se je zabavalo izborno. Deklamovalki gospici Gregoričevi vso čast. Potem, saj veste, se je vršil ples — v najlepšem redu.

Stroški tržaške občine za cerkve v okolici. Mestna delegacija tržaška dovolila je v poslednji seji med ostalim te-le stroške: f. 18'35 za popravo strehe cerkve in župnišča na Proseku; f. 39'98 za popravo strehe župnišča v Sv. Križu, in f. 17'26 za popravo strehe cerkve v Sv. Križu; f. 28'68 za popravo strehe cerkve in župnišča v Kontovelu; f. 65 za popravo strehe cerkve v Škednju, f. 75 za popravo ure v zvoniku škedenjske cerkve ter 550 f. za popravo stopnic in tlaka okolo cerkve v Škednju.

Štrajk v Dreherjevi pivovarni. Čujemo, da se je včeraj prijavi v Dreherjevi pivovarni onih 80 težakov, ki so bili v četrtek ostavili svoje delo zaradi prenizke mezde. Kljubu prošnjam teh siromakov, ravnatelj pivovarne ni hotel vsprejeti nikogar izmed njih več v delo. Ravnateljstvo pomaga si sedaj začasno z drugimi težaki (tudi kočijaži morajo pritegniti), toda do konca tekočega meseca ne poviša mezde nobenemu težaku. — Izgredov ni bilo nikakoršnih.

Poskušeni samomor. Včeraj si je 56letna kuharica Marija Menart, stanujoča v ulici Malcanton št. 7, zavdala s karbolno kislino. Prihitevši zdravnik z zdravniške postaje poslal jo je v bolnišnico, kjer so ji izprali želodec ter odklonili s tem vso nevarnost. 56letna Marija hotela si je končati življenje, ker je strašno — ljubosumna na svojega 60letnega moža, ki jo baje preveč zanemarja. — O ženske!

Sodnijsko. Včeraj bila je pred tukajšnjim sodiščem razprava proti 20letnemu bivšemu odvetniškemu pisarju Emanuelu W. iz Trsta, pristojnemu v Moravsko, obtoženemu hudega ponesvarjenja. — W. je v imenu odvetnika, pri katerem je bil v službi, vzdignil pri nekem tukajšnjem trgovcu 50 gld., pomeveril je znesek 69 gld. 10 nč., katere je plačala neka stranka odvetniku, nadalje je osleparil dva krojača za novi zimski suknji, od katerih je jedno prodal pod nič, drugo pa zastavil. Sodišče ga je obsodilo na pet mesecev ječe.

Narodnogospodarske stvari.

Shod „Kmetijske in vrtnarske družbe za Trst in okolico“ dne 9. februarja 1896.

Če tudi se je za razglašenje in reklamo za ta shod v Škednju po naših mislih premalo storilo in če tudi dan, določen za ta shod, ni bil pripraven, kajti pevsko društvo „Velesila“ v Škednju je imelo istega dne popoludne svojo veselico, se je vendar zbralo dne 9. februarja 1896. kakih 70 posestnikov iz Škednja v prostorih Sincina-Šumana na važen shod „Kmetijske in vrtnarske družbe za Trst in okolico“. Kako velik in impozanten shod bi se zamogel napraviti, če bi mi znali boljši rabiti reklamo in agitacijo in če bi imeli na razpolaganje — velike prostore!

Na shod so prišli gosp. c. kr. potovalni učitelj Cotič in iz odbora kmetijske in vrtnarske družbe gg. dr. M. Pretner, Sincin-Drejač, poslanec Ivan Marija Vatovac in g. Žitko.

Ker je bil društveni predsednik zadržan, je odprl odbornik dr. Pretner zborovanje, predstavil

zboru c. kr. potovalnega učitelja Cotič-a in pozdravil navzoče. Razjasnil je v kratkih potezah namen shoda, kateri je v prvi vrsti ta, da dobijo kmetovalci potrebni pouk, in v drugi vrsti ta, da kmetovalci sami v skupnem zborovanju izrečejo svoje želje in menenja ter se posvetujejo o svojih gospodarskih zadevah in pripomočkih. Taka zborovanja — je rekel govornik — potrebuje danes vsak stan in kmetovalci imajo v družih deželah skoraj v vsaki majhni vasi svoje izvoljene gospodarske upravitelje in gospodarske odbore, kateri sklicujejo večkrat kmetovalce na skupna zborovanja, da se posvetujejo o občinskih in gospodarskih zadevah, a Vi okoličani tržaški nimate nobenih tacih odborov, ker nimate niti toliko samostojnosti v občinskih zadevah kot zadnji kraški vaščan. Zato so taka zborovanja, kakor je današnje, v tržaški okolici bolj potrebna in veče važnosti, kakor kje drugod. Govornik je izrekel zato željo, da bi kmetijsko in vrtnarsko društvo še večkrat zamoglo priti mej ljudstvo na shode.

Po tem pozdravu dr. Pretnerja, kateremu so navzoči glasno pritrjevali, predaval je gosp. c. kr. potovalni učitelj Cotič o ameriških trtah obširno in ob jednem jasno in temeljito. Mi smo premalo strokovnjaki in nimamo zadosti prostora, da bi zamogli priobčiti danes vsebino tega poučljivega govora; tu zamoremo podati bralcem le glavne poteze.

Gosp. Cotič je v pričetku svojega govora navedel vzroke, zakaj da so začeli Francozi in za njimi drugi nasajati ameriške trte; teh trt ne pokonča trtna uš in so jedini do sedaj znani pripomoček, s katerim se zamorejo kraji, opustošeni po trtni uši, zopet pridobiti za vinogradstvo. Opozarjal je govornik, kako važno je to, da poljedelci o pravem času pričnejo nasajati ameriške trte. Ameriške trte je nasajati, predno je trtna uš popolnoma uničila vinograde, kajti potem, ko so vinogradi uničeni, si kmet ne more več pomagati. Navedel je v izgled žalostni položaj in veliko revščino, v katero je prišla Izola z vso okolico radi tega, ker ni nasajala ameriških trt, dokler niso bili vinogradi popolnoma opustošeni po trtni uši.

Gosp. potovalni učitelj je potem razkazoval razne vrste ameriških trt in o njih prikladnosti za razne kraje s posebnim ozirom na tržaško okolico in na Škedenj; odsvetoval je posebno take ameriške trte, katere takoj rodijo, ker iste ne vztrajajo proti trtni uši; saditi nam je le ameriške trte, katere rodijo šele po cepljenju. On je na to kazal razne načine cepljenja, o katerem ima tržaška okolica še malo vednosti. Radi velike važnosti cepljenja je c. kr. potovalni učitelj obljubil priti v ponedeljek 10. t. m. zopet v Škedenj, da priuča dejansko nekatere posestnike cepljenju.

Občinstvo je z veliko pažljivostjo sledilo govoru in se zahvalilo na predlog g. Antona Sincin-Drejača gospodu c. kr. potovalnemu učitelju za njegov govor; določila sta se na to ura in kraj za pouk o cepljenju trt dne 11. februarja 1896. (Dalje prih.)

Najnovejše vesti.

Opatija 15. Nadvojvoda Ferdinand Toskanski dospel je na Volosko na obisk nadvojvodinje Marije Antoinete.

Dunaj 15. Današnja „Wiener Ztg.“ objavlja zakon gledé dodatnega proračuna za zgradbo dveh hangarjev v tržaškem pristanišču

Dunaj 15. Ministerski predsednik grof Badeni predložil je danes poslanski zbornici vladno predlogo za volilno preosnovo.

Pariz 14. Arton je dospel semkaj. Izgredov ni bilo.

Trgovinske brojavke.

Budimpešta. Pšenica za jeson 7.18—7.19 Pšenica za spomlad 1896 6.93 — do 6.95. Oves za spomlad 5.97—5.99 — Rž za spomlad 6.45 6.47 Koruza za oktober — — maj-juni 1896 4.35—4.36

Pšenica nova od 78 kil. f. 7.00—7.15 od 79 kil. f. 7.10—7.20. od 80 kil. f. 7.15—7.25 od 81 kil. f. 7.20—7.30. od 82 kil. for. — — — — — dočim 5.40—7.80 prosa 6.00—6.40.

Pšenica: Povpraševanje omenjeno. Prodaja 8000 mt. at. Vreme: lepo.

Praga. Nerafinirani sladkor f. 15.72. — — — za maj 16. —. Oktober-december 14.70. Zopet stalno.

Praga. Centrifugal novi, postavljen v Trst sé carino vred odpošiljatve precej f. 33.25—33.50 Concasse 34.—34.50 Četvorni 35.50—36.25. V glavah (sodih) 36.—36.50 jako stalno.

Havr. Kava Santos good average za februar 80.50, za juni 79.50. mlačno.

Hamburg. Santos good average za marec 65.75 za maj 65.— za september 61.75.

